

PS

Maos millioner
For 60 år siden skabte formand Maos den folkerepublik. Et sted i Kina lever de stadig efter Maos kollektivoppskrift. I dag er alle blevet millioner. Side 5

Moster Skrap
Udskældt og forhad. Men Løkke kalder hende sin rollemode. Portræt af Birthe Rønn. Side 6

KLITEN Jægerkorpsen er dannet i 1961 og fik senere base i Aalborg, hvor de ofte gennemfører øvelser. Foto: Mads Nissen

“ Det var banket ind i os, at vi ikke snakkede

Loyalitet, tavshed og broderskab. Det har været kodeordene i jægerkorpsen siden 1961. Spørgsmålet er, om en tidligere jægersoldat har overskredet grænsen med sin bog om korpsets hemmelige operationer. Eller om forsvarret misbruger begreberne rigets sikkerhed og forholdet til fremmede magter.

LARS HALSKOV OG MATIAS SEIDELIN

På det kendte musik- og dansested Ambassadeur i Aalborg var der altid fest og farver. Og det var der, jægersoldaterne gik i byen og drak af i 1960'erne. Deres arbejde var omgærdet af mystik, og jægersoldaterne vidste godt, at de ikke skulle plapre løs om deres arbejde over for folk uden for korpset. Men som alle andre unge mænd skulle de sige noget, når de havde fri. Og her var Ambassadeur et fristed. De satte sig på en rå bænke i steds sturiske bar, som hed Pulterkammeret. Og senere på aftenen dros de ned i dansesalen. En af de faste gæster var jæger nummer 12, Carl Aage Nør, der var med fra jægerkorpsets begyndelse i 1961. «Alle pigerne sad i den ene side af loka-

let og alle fyrene i den anden side af lokalet. Det var meget traditionelt, og der optrådte forskellige bands på scenen. Klokken 23 stoppede musikken, og så var der smørbrød, og så spiste vi en times tid, og så var der musik igen til klokken 2 om natten, hvor det var lukkedes, fortæller Carl Aage Nør. Men efter en aften tur på Ambassadeur i midten af 1960'erne blev de festglade jægersoldater næste dag kaldt sammen på kasernen i Aalborg. De havde været udsat for en efterrettingsøvelse. «Vi fik at vide, at der havde været danske efterrettingsfolk med på værthus. De vidste, hvem vi var, og havde drikket øl med os og havde forsøgt at lirke oplysninger ud af os, hvilket ikke lykkedes, og det var man meget stolt af, fortæller Carl Aage Nør og tilføjer: «Vi grinede meget ad det bagefter og

sagde til hinanden: Hold kæft, vi kunne nemt være kommet til at sige noget». Men de var godt klar over, at det var vigtigt at holde sin mund. Det er kodekset i jægerkorpsen, og det kender Carl Aage Nør til huldhed. Som den jægersoldat, der har været længst i korpset. Næsten 39 år i perioden 1961-2000. Og han var enhedens sekretariatsleder i 10 år. Derfor vil han heller ikke kommentere den højsædede strid mellem forsvarsledelsen og den tidligere jægersoldat Thomas Rathack. Og heller ikke stridens kerne: Bogen 'Jæger - i krig med eliten', der beskriver hemmelige operationer i udlandet, og som forsvarret mener kompromitterer Danmarks sikkerhed og forholdet til fremmede magter. Men med udgangspunkt i episoden fra Ambassadeur fra korpsets barndom, vil han godt sige, hvordan holdningen var og stadig er i den hemmelige eliteenhed. Som han udtrykker det: «Det var banket ind i os, at vi ikke snakkede om, hvad vi lavede, og hvorfor vi gjorde det». **Rigets sikkerhed** Tidligere jægersoldater som Carsten Mørch, B.S. Christiansen og Poul Dahl har alle skrevet bøger om deres tid i jægerkorpsen. Men de handler alle om en tid, hvor Danmark slet ikke var krigsførende i samme omfang som efter terrorangrebet mod USA i september 2001.

“ Vi fik at vide, at der havde været danske efterrettingsfolk med på værthus. De vidste, hvem vi var, og havde drikket øl med os og havde forsøgt at lirke oplysninger ud af os. Carl Aage Nør, jæger nummer 12

Derfor er jægersoldat nummer 229, Thomas Rathack, den første danske elite-soldat, som fortæller om sine oplevelser fra hemmelige militære operationer i Afghanistan og Irak. Især bogens kapitel om en tophemmelig mission, hvor han er klædt ud som afghaner, har vakt opsigt. Han havde farvet sit kraftige fuldskæg og øjenbryn næsten sort, og ansigtet var smurt ind i brun hudcreme. På hovedet havde han en afghansk turban, og han var klædt en kakifarvet kjortel og posede bukser. Men under det afghanske tøj, var der ingen tvivl om, at han var soldat. Han havde en skudsikker vest, et bælte med en 9 mm pistol, en kniv og radio forbundet til en hufdarvet øresnegl. Og sammen med fem andre forklædte jægersoldater arbejdede Rathack undercover blandt afghanerne for at beskytte og hjælpe en hemmelig agent, der gik under dæknavnet Erik. Stedet og tidspunktet for aktionen er sløret i bogen. Det fremgår kun, at det foretog sig nogle år efter 2002, og at stedet var en af de større byer i den centrale del af landet. Men selv det, at han beskriver en operation med en agent kan være et problem. Erik kunne muligvis være en agent for et allieret land, og så vil forholdet til denne magts efterretningstjeneste blive værret, skønner militære eksperter. Der kan være tale om egentlig spionage i et

fremmed land. Og det ønsker forsvarret selvfølgelig ikke frem. Forsvarskommandoen har dog ikke over for offentligheden villet pege på, hvilke passager i bogen, der kompromitterer rigets sikkerhed og forholdet til fremmede magter. Det er kun sket bog lukkede døre i fagedretten torsdag, da forsvarret krævede det nok mest omtalte fagedforbud i danmarkshistorien for at forhindre, at bogen bliver udgivet. Samtidig har forsvarret sat audiorokorpset i gang med at undersøge, om den tidligere jægersoldat skal strafforfølges for at have overtrådt sin tavshedspligt. Og her risikerer Thomas Rathack fængselstraf, hvis han bliver dømt. Enten efter den militære straffelov eller straffelovens almindelige bestemmelser om tavshedspligt. **Til lod åbenhed** Sagen skiller vandene hos tidligere og nuværende jægersoldater. Enten er han en navnbæ, der sætter sine kollegers liv på spil. Eller også er han en helt, der beogstret beskriver livet i jægerkorpsen. Den tidligere chef for jægerkorpsen Poul Dahl er offentligt gået ud og har støttet Thomas Rathack og hans bog. Som han skrev i en personlig støtteerklæring på Thomas Rathacks profil på Facebook: «Kridt nu bare skoen, du vindes. Han mener ikke, at bogen udgør en sik-

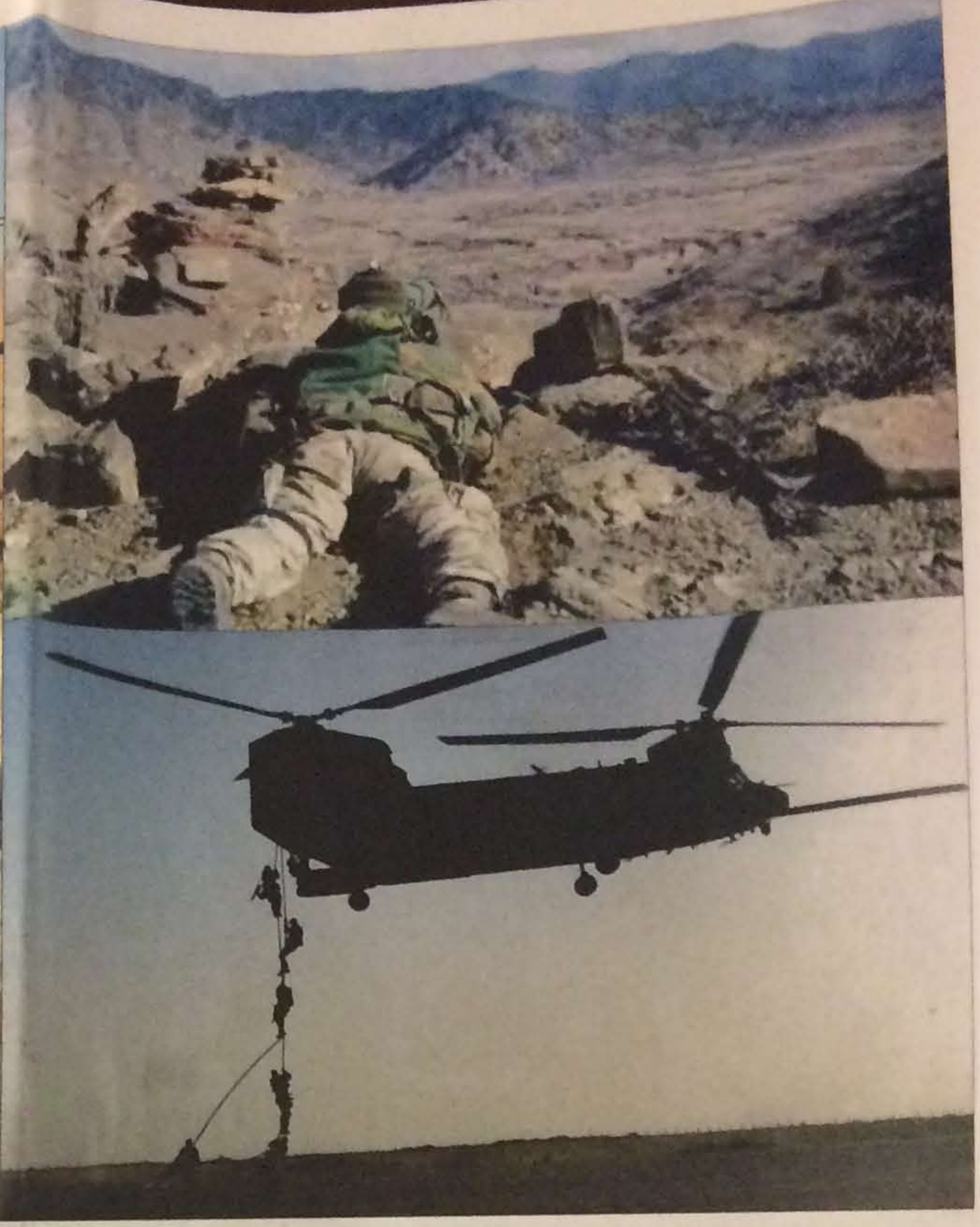
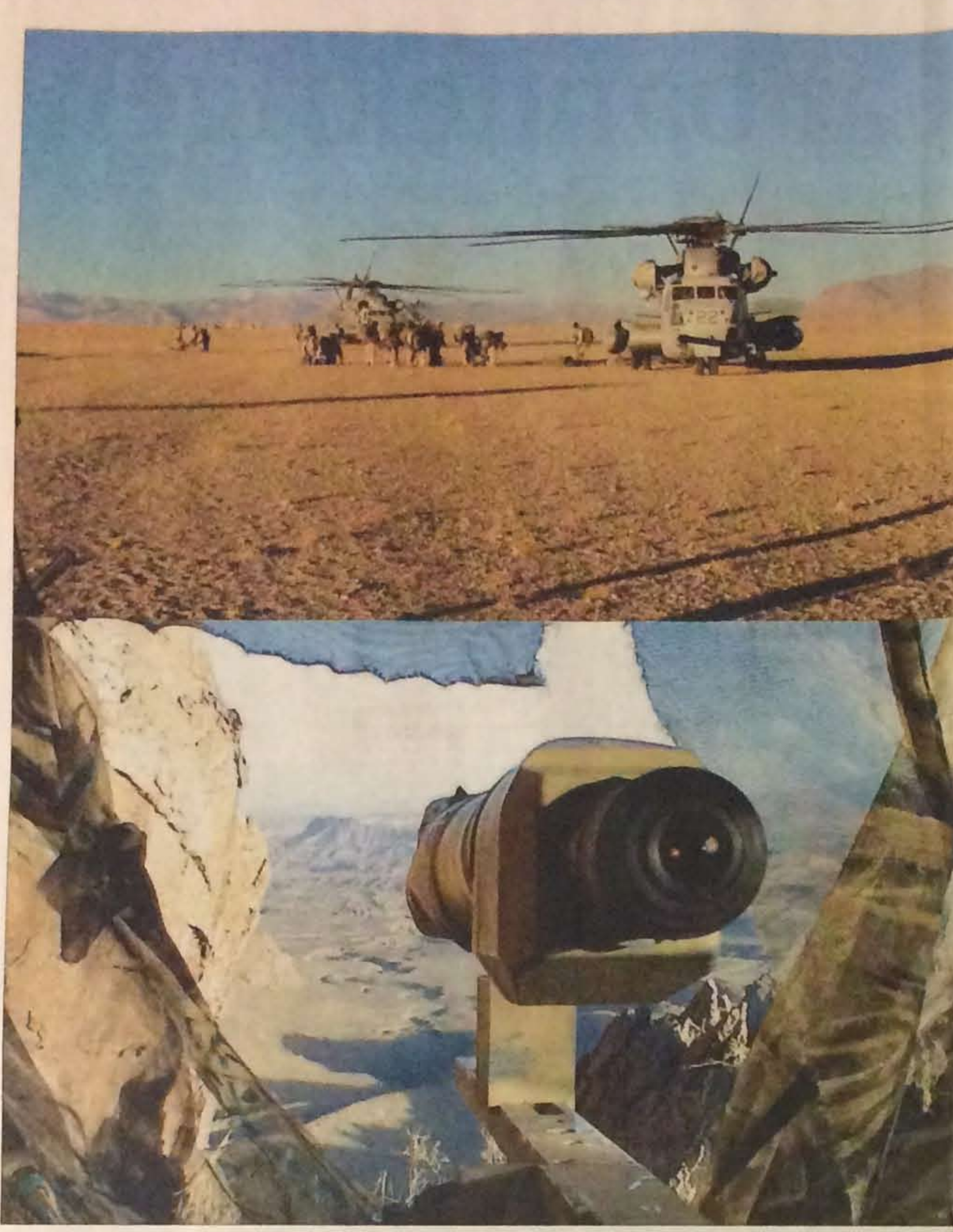

JÆGER 229. Thomas Rathack. Foto: Finn Frandsen

TIDL. CHEF. Poul Dahl. Foto: Finn Frandsen

Fortsættes side 4

“ Det var banket ind...

Fortsat fra forsiden kerhedssikring. I Politiken skrev han et debattidlag, hvor han konkluderede: «Måske er det i virkeligheden os almindelige danskere og de politikere, der uopassende kunne komme i tanke om at blande sig i forsvarrets affærer, der ikke må vide, hvad der foregår». Pressechefen Henrik Mortensen fra Forsvarskommandoen afviste kritikken og sagde, at forsvarret har gjort et stort arbejde for at fortælle så meget som muligt om forsvarrets virke uden for Danmarks grænser. «Forsvarets holdning er, at vi fører krig, som det passer os, og det rager ikke jer. Det er helt misforstået i det 21. århundrede. Hverken i krigen mod terror eller i krigen i Afghanistan er der noget, vi kan kalde fjendens linjer. Vi er jo midt blandt fjendens, siger Poul Dahl. Han var leder af jægerkorpsen i perioden 1990-93, hvor korpset blev synligt, fordi Poul Dahl krævede det. Og hvor korpset ledte efter en ny identitet efter Murens fald. Fjenden opstod på ved et forsvundet. «Vi skulle fundamentalt ændre jægerkorpsets brand. Vi var jo sådan nogle, der sprang ud med faldskærm- og nogle gange uden faldskærm - med en kniv mellem tænderne, og inden vi var landet, havde vi knækket nakken på den første kanin, som vi havde spist, inden den var død. Det var jo sådan, befolkningen så på os. Det ville jeg lave om. Derfor var jeg den, der lukkede op for medierne og inviterede dem ind. Og for det fik jeg mange tæsk for», siger Poul Dahl. Han gav tilladelse til, at der blev lavet en tv-dokumentar, 'Eliten'. Programmet fulgte et hold soldater, der kæmpede for at blive optaget i jægerkorpsen gennem en række udmarvende og hårde øvelser. Korpsen en hidtil uset synlighed. «Jeg havde sumpet holdning, som jeg har i dag. Det var kun ret og rimeligt, at befolkningen fik et indblik i, hvad det egentlig foregår. Hvad er det for en enhed? Hvad kan de, og hvad skal de, og hvad kan vi bruge dem til? Det var helt vedtids, siger Poul Dahl. Men jægerkorpsets årlige stil ændrede sig, kort efter at Poul Dahl forlod jobbet. Selv mener han, at det er skag og blå briller-generationen, der igen har sat sig tungt på jægerkorpsen. Det var slut med

at se jægersoldater optræde med faldskærmspring ved fodboldkampe, bylister og andre begivenheder - og fortællinger om korpsets arbejde torrede helt ud. **Tavshedserklæring** Den senere chef for jægerkorpsen, K.P. Pedersen, krævede da også i marts 2003 - med opbakning fra Forsvarskommandoen - at alle tjenestegørende jægersoldater skulle underskrive en to sider lang erklæring, der påbød livslang tavshed om alt vedrørende korpset. Det skete kun ni måneder efter, at specialstyrkerne kom hjem fra Afghanistan. Her indgik de sammen med frømandskorpset i Task Force K-bar under amerikansk kommando sammen med specialstyrker fra så forskellige lande som Australien, New Zealand, Tyskland og Norge. Det var første gang, at jægerkorpsen var sendt ud i en krigssituation som en samlet enhed. Og det var første gang, at korpset for alvor kunne alprøve det, de havde lært. De skulle fange terrorister bag 11. september-angrebet mod USA og bekæmpe Taleban. Formelt set var det frivilligt, om de danske jægersoldater underskrev tavsheds-erklæringen. Men hvis de ikke gjorde det, var der sanktioner: omgående forflyttelse til anden tjeneste og ingen adgang til jægerkorpsets tjenestesteder på livstid. Daværende forsvarsminister Svend Auget Jensen (V) greb dog ind. Måske efter kraftige protester fra jægersoldat B.S. Christiansen, som fremførte, at erklæringen gav associationer til det gamle Sovjet. Det logiske spørgsmål var, hvorfor jægersoldaterne blev stillet over for et sådant krav? Svaret fra Forsvarskommandoen var dengang, at det blandt andet skyldtes hensynet til de andre landes specialstyrker. Altså til fremmede magter. Men så skete der noget, som for alvor satte jægerkorpsen i et kritisk lys.

“ Hvis det, som Thomas har skrevet i sin bog, er et problem for rigets sikkerhed, så er jeg altså også i tvivl om, hvorvidt de foredrag, jeg holder, er et problem for rigets sikkerhed Erik B. Jørgensen, tidl. jægersoldat

Landret efter at have været mærklagt i syv år. Det er et notat fra Forsvarets Auditorkorps, der fastslår, at Danmark ville få juridiske problemer, hvis der blev overført lagger til amerikanerne i Afghanistan. «Der skal være rungtvæjende grunde til at undtage et sådant notat, når det gælder rigets sikkerhed eller hensynet til fremmede magter. Men da der udelukkende er tale om en faglig vurdering af noget helt faktisk omkring Genevekonventionerne, er der intet fagligt juridisk, der taler for at holde det tilbage. Og når der ikke er nogen saglige grunde, så kan man jo få en mistanke om, at der ligger helt andre motiver bag, siger Oluf Jørgensen, der ikke vil spekulere i, hvilke motiver der ligger bag. Notatet er skrevet for den famose udlævering af de 31 lagger. «Det viser, at regeringen har valgt at hemmeligholde de vanskeligheder og problemer, som forsvarret og regeringen havde med at udløvere lagger til amerikanerne på daværende tidspunkt, siger Oluf Jørgensen. **Forstår ikke forsvarsledelsen** Erik B. Jørgensen forlod jægerkorpsen i 2008, men har været udsendt for korpset til både Afghanistan og Irak. Nu er han foredragsholder med sit eget firma, og han forstår ikke forsvarsledelsens angreb på forfatteren til 'Jæger - i krig med eliten'. «Efter at have fulgt Forsvarskommandoen argumentation den seneste uge er jeg nu i tvivl om, hvorvidt hans egne foredrag også kan kompromittere rigets sikkerhed. «På et tidspunkt ville jeg gerne holde foredrag om min tid i jægerkorpsen. Derfor tog jeg til jægerkorpsen, der var rigtig gode for ideen. Vi snakkede om, at det ville være godt for rekrutteringen til korpset, at jeg også holdt foredrag, og jeg fik oven i købet noget materiale om jægerkorpsets forskellige operationer i blandt andet Afghanistan og Irak. Og det var der ingen problemer i. Tværtimod var de bare glade, siger han og tilføjer: «Hvis det, som Thomas har skrevet i sin bog, er et problem for rigets sikkerhed, så er jeg altså også i tvivl om, hvorvidt de foredrag, jeg holder, er et problem for rigets sikkerhed. Jeg kan ikke se et eneste sted i bogen, hvor der skulle være problemer. Erik B. Jørgensen fremhæver, at Thomas Rathack slet ikke skriver operationer og steder, når han beskriver operationer. Og hvis vi tager den meget omtalte situation, hvor Thomas går undercover, så er det jo slet ikke beskrevet, hvor eller med hvem det er sket. Kun at det er sket. Og det er jo

AFGHANISTAN. Jægerkorpsen kom første gang i aktion som samlet enhed i vinteren 2002 i Afghanistan. Foto: Forsvarret

altså en del af vores mandat at udføre den slags arbejde. Han kender Thomas Rathack som en rigtig dygtig soldat. «Vi taler så meget om, at der er mangel på kvalificerede elitesoldater, og det er denne her bog jo en guldgrube til at skaffe nye folk. Der er jo tale om en mand, som virkelig elsker korpset. Ja, han har oven i købet dedikeret bogen til jægerkorpsen. Altså helt ærligt». Han tror, at hvis der kommer en auditorsag mod Thomas for at have brudt sin tavshedspligt, vil der blive en alvorlig snaks i jægerkorpsen. «Så vil folk begynde at diskutere, hvor grænsen går, og om de overhovedet vil snakke offentligt mere - også bagefter. Og det vil jo være synd, for så vil det gå ud over den åbenhed, vi har kæmpet for». **Gummistempel** Det kan undre, at forsvarret fortsætter en fagedsag for at stoppe Thomas Rathacks bog, når den i flere dage har ligget fuldt tilgængelig på internettet - og når Politiken har trykt bogen i en særsektion af avisen, som flere hundrede tusinde danskere direkte eller indirekte har haft mulighed for at læse. Lektor Peter Viggo Jakobsen, der er ekspert i sikkerhedspolitik, mener, at fagedsagen og undersøgelsen af Thomas Rathack viser, at forsvarsledelsen ønsker at sende et klart signal: «Forsvarret sender en markering til fremtidige personer, der har lyst til at udgive bøger. At de skal tænke sig om tre gange, før de gør det. For mig at se handler det nu om det i den konkrete sag. Det er ikke så meget, hvad der står i den pågældende bog, men det er for at forhindre gentagelser ud i fremtiden. Samtidig mener han, at slet også er et signal til Danmarks samarbejdspartnere om, at den slags bøger ikke bliver tolereret». Men Peter Viggo Jakobsen adværer om, at man skal ikke misbruge henvisningen til sletaternes sikkerheds. «Det er problematisk bare at henvisne til rigets sikkerhed og hensynet til fremmede magter, hvis vi ikke kan få retningslinjer for, hvordan man kan bruge de her bøger. Hvis du bare alind kan smide disse bøger på bordet, stopper diskussionen, og så bliver det alt for nemt at misbruge dem, siger han og tilføjer: «Det er vel også det, der ender med at blive den store diskussion i den konkrete sag. Om det er misbrug af det her bøger eller ej, siger han. larshalskov@politik.dk matias.seidelin@politik.dk

Jægerkorpsen (JGK) oprettes i 1961 som en eliteenhed. Korpset kan dog føre sin historie tilbage til Sletlandske Jægerkorps, oprettet 1786 af Christian VII.

Specialenheden har base på Flyvestation Aalborg og har til opgave med kort varsel at blive indsat i operationer, hvor konventionelle styrker ikke kan anvendes, isærligt nationalt som internationalt regi. JGK er specialiseret i opklarings- og kampopgaver bag fjendens linjer og kan operere til lands, til vand og i luften.

Første og eneste gang korpset nyere tid har været indsat som samlet styrke, var i 2002 i jagten på Taleban og Osama bin Laden i Toru Bora-bjergene i Afghanistan. Mellem 60 og 100 mand var indsat. I mere end fem måneder.

Deruover har folk fra korpset været udsendt til flere gange til missioner uden for Danmark. Det drejer sig om beskyttelsesopgaver, rekognoscering med mere. Korpset ønsker ikke at give nærmere oplysninger om disse opgaver.

I forsvarsforliget 2005-2009 blev det blandt andet vedtaget, at Jægerkorpsets bemanding skulle øges til cirka 140 i 2009.

